

Historisch Bergh, Elten en Borghees

Nederland | Gelderland | Montferland | kilometer

De fietstocht begint bij café de Peer Emmerikseweg 12, 7041 AW 's-Heerenberg.

1. ← De Gaarde
2. ↑ Nachtegaalslaantje
3. ← 's-Heerenbergseweg
4. ↑ Eltenseweg 1
5. ↑ Rietbroek
6. ↑ Stokkumer Straße
7. ↑ Plagweg
8. ← Lindenallee
9. → Freiheit (St. Vituskerk, Drususbron)
10. ← Van der Renne-Allee, aan het eind Lindenallee volgen
11. ← Plagweg
12. → Stokkumer Straße (Mühle), daarna Stokkumer Straße
13. ← Beeker Straße
14. ↑ Schmidtstraße (aan het eind Eltener Markt en St. Martinuskerk)
15. ← Emmericher Straße (kijk uit bij onderdoorgang spoorviaduct)
16. ← Wildweg ↑
17. ↑ Probstei
18. → Voorthuysen
19. ↑ Hassentweg 1ste grenssteen aan de linkerkant (replica)
20. ← Hüthumerstraße

21. ← Schloßchen Borghees, binnen staat 2e oude grenssteen, daarna terug naar Hüthumerstraße en schuin naar links oversteken.
22. ↑ Eichenallee (links in het bos staat een wat lastig te vinden 3de grenssteen)
23. ↑ Borgheeser Weg, bij kruising verborgstraße 4de oude grenssteen aan de rechterkant
24. ← Gnadentalweg
25. → Ostermayerstraße
26. → 's-Heerenberger Straße (8220)
27. ← 's-Heerenberger Straße (na 100m.)
28. ← Frankenstraße (bij bord bebouwde kom Emmerich)
29. → Gerhard Cremer Straße
30. ← Hinter dem Kapaunenberg
31. ↑ Hegiusstraße
32. ↑ Hohe Sorge (aan linkerkant havezate Hohe Sorge)
33. ← Weselerstraße (Fietspad aan de linkerkant)
34. → Diepe Kuhweg (bij verkeerslicht)
35. ← Kapellenberger Weg
36. → 's-Heerenberger Straße (8220, uitkijken bij oversteek)
37. ← 's-Heerenberger Straße (fietspad loopt rechtdoor)
38. ↑ Emmerikseweg (bij oude grensovergang)
39. ↑ Oudste Poortstraat/Marktstraat

Eetgelegenheden op de route

Anholt

Eetcafé Zum Schnackert
Steinweg 5

Il Caminetto - Ratskeller Anholt
Markt 14, 46419 Isselburg, Duitsland

Vinasia Restaurant
Adolf-Donders-Allee 1

Azewijn

't Aschwinhuus
Lepestraat 2-4

's-Heerenberg

Snackbar "Fly Inn"
Zeddamsesweg 25

De Echte Bakker Dijkman
Molenpoortstraat 2

Eetcafé Georgio
Molenpoortstraat 50

Smouzen
Molenpoortstraat 35

Café De Snor
Molenstraat 2

Eetcafé Zalencentrum De Gracht
Marktstraat 1

Kasteel Café Heeren Dubbel
Hof van Bergh 8

Zien & doen op de route

Huis Bergh

Wij fietsen met een grote boog en het kasteel heen via de Gaarde. Aan de linkerkant zien we in De Plantage de zichtlijn op de St. Vituskerk op Hoog Elten.

St. Vituskerk en het hoogadelijke vrouwenstift boven op de Eltenberg

Het westelijke deel van de huidige St. Vituskerk stamt uit 1129. Deze was een opvolger van de oorspronkelijke houten burchtkapel uit de 10de eeuw. In 1585 werd de kerk door de staatse huurlingen vernietigd, waarbij alle kloostergebouwen werden verbrand. Drie werden er in de 17e eeuw herbouwd, waaronder de Absissenwoning die nu ten westen van de kerk ligt. In 1945 werd de kerk opnieuw vrijwel vernietigd door Canadees artillerievuur. In 1967 was de restauratie klaar.

Drususbron

De Drususbron is genoemd naar de veldheer Drusus (12v. Chr) omdat men dacht dat de Romeinen op de Eltenberg een legerplaats hadden. De bron stamt echter uit de 10de eeuw en voorzag de abdij van water. Hij werd zelfs tot 1931 gebruikt. De bron is 57m diep

Stone Gate

Het uitzicht vanaf de Eltenberg over het Rijnland is wijsd en prachtig. Kunstenaar Christoph Wilmsen-Wiegmann heeft een sculptuur gemaakt van twee 6.8 meter hoge ranke granieten stenen, waar tussendoor een zichtlijn gevormd wordt met de Springenberg bij Kleef met zijn barokke tuinen die Maurits van Nassau Siegen [1604-1679] daar heeft laten aanleggen.

Laag-Elten

Het Emmerikse stadsdeel Elten (Hoog en Laag-Elten) was tot 1975 een zelfstandige gemeente. Het heeft een oppervlakte van 9 km² en 4670 inwoners, waarvan een niet onaanzienlijk deel Nederlanders.

Gerritzenmühle

De Mühle am Möllenbölt, ook wel "Gerritzens Mühle" is een Hollandse beltmolen met een ronde stenen romp, in 1846 als korenmolen gebouwd. In 2011 werd de molen grondig gerestaureerd, waarbij het oorspronkelijke binnenwerk behouden bleef. De molen is te bezichtigen waarbij de molenaar laat zien hoe vroeger het koren tot meel werd vermalen.

St. Martinuskerk

De oudste kerk van Laag-Elten is waarschijnlijk een rietgedekt houten gebouw geweest. In 1313 wordt vermeld dat de kerk een zelfstandige parochiekerk is die eerder onder de abdy viel en daarna in de 17de eeuw onder de St Aldegondiskerk in Emmerich. De eerste klok de Mariaklok, werd in 1473 gegoten door de beroemde Kamperse klokkengieter Geert van Wou.

Oude Raadhuis

De vroegere postweg van Arnhem naar Keulen kwam door Elten. Bij het Oude Posthuis aan de Eltener Markt werden de paarden gewisseld. Zelfs Napoleon zou hier nog overnacht hebben. Links naast de kerk staat het oude raadhuis, een uit 1891 stammend neo-renaissance gebouw, waarin in 1949 de drost blaauboer als Nederlands bestuurder van het Drostambt Elten zijn intrek nam.

Voorthuysen

Reeds in 970 wordt voor het eerst in schriftelijke stukken melding gemaakt van Voorthuysen dat dan een koningshof is, dat door gouwgraaf van Wichman van Hamaland die op de burcht op de Eltenberg zetelde geschonken werd aan keizer Otto I.

De Vier Heezen

Het gebied de Vier Heezen behoorde tot 1817 bij Bergh. Het reikte tot dicht bij de poorten van Emmerich de grens werd vaak betwist door de graaf van Bergh en de hertog van Kleef. Toen de Kleefse enclaves Welh, Zevenaer, Duiven en Huissen in 1817 bij Nederland kwamen gingen de Vier Heezen naar Fruissen nu Duitsland lot de Vies Heeren behoren Borgheet. Kniphees Wielhees Goessemhees, Klein Nettenden Speelbeng en Leegmeer.

Oude grensstenen

In 1565 werd de grens tussen Bergh en Kleef definitief vastgelegd. De Vier Heezen kwamen bij Bergh, terwijl ze kerkelijk bij Emmerich hoorden. Er werden grensstenen geplaatst. Een enkele van de paar stenen die over zijn, staat nog op de oorspronkelijke plek.

Speelberg

Men gaat ervan uit dat vroeger de hele zandrug waarop de Vier Heezen liggen de Speelberg heette, afgeleid van Spoelberg. De Rijn overstroomde het gebied regelmatig, maar het water spoelde om de hoger gelegen zandrug heen.

Haus Hassent

Havezate De Hassent, waarvan in 1340 al sprake is, lag op Berghs gebied en was versterkt met twee torens, een dubbele gracht en wallen. In de 80-jarige oorlog werd het compleet verwoest en weer opgebouwd Na de brand van 1911 kreeg het zijn huidige vorm.

Schlöfchen Borghees

De veel oudere naam is Bruechese, één van de vier Heezen in 967 zou het als bezit van graaf Wichman van Hamaland in handen komen van het stift Elten. In de 15de eeuw kwam het in bezit van de graven van Bergh die het de status van havezate gaven. De latere eigenaar Christoffel Rickers heeft het gebouw in 1680 zijn huidige vorm gegeven. Het huis is nu eigendom van de stad Emmerich en wordt voor culturele activiteiten gebruikt.

Hohe Sorge

De derde havezate op onze route, Hohe Sorge in Nederlandse renaissancestijl, was een Zutphens en Anholts leen. De familie Van Leeuwen die het ooit bewoonde zat eens in grote geldzorgen. Dat zou de naam van het goed verklaren.

(Bron: Berghapedia.nl, John Thoben, Antoon Berentsen, Old Ni-ji's Heemkundekring Bergh)